

30 SEPTEMBER 2020

DIARIENUMMER: 2020-471
KLASSIFICERINGS-ID: 1.2.3Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Starkare kommuner – med kapacitet att klara välfärdsuppdraget (SOU 2020:8)

(Fi2020/00647/K)

Myndigheten för digital förvaltning (DIGG), som har i uppdrag att samordna och stödja den förvaltningsgemensamma digitaliseringen i syfte att göra den offentliga förvaltningen mer effektiv och ändamålsenlig, redovisar i detta remissvar synpunkter på slutbetänkandet från Kommunutredningen. Vi lämnar synpunkter på de förslag i utredningen som vi bedömer berör digitaliseringen av den offentlig förvaltningen.

Remissvaret inleds med en sammanfattning. Därefter följer dispositionen den som finns i utredningens kapitel om förslag och bedömningar (kapitel 20).

Sammanfattning

DIGG tillstyrker förslagen att

- Regeringen initierar en försöksverksamhet där kommuner får ges undantag från bestämmelser i lag, förordning eller myndighetsföreskrift.
- Regeringen tar initiativ till att Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) får i uppdrag att utveckla statistik som mäter kvalitet i kommunernas verksamheter och verka för att statliga myndigheter som på nationell nivå utövar tillsyn redovisar statistik på kommun- och kommunkategorinivå.
- Staten bör ta ett långsiktigt ansvar för att etablera en över tid hållbar förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte.
- Regeringen tillsätter ett rättsligt beredningsorgan inom kommittéväsendet som får i uppdrag att löpande ta fram beredningsunderlag för att anpassa gällande rätt så att den möjliggör accelererad digitalisering och förbättrad digital informationsförsörjning i kommunerna.

DIGG avstyrker förslaget att

- DIGG bör ges i uppdrag att stödja kommunernas digitaliseringsarbete.

DIGG lämnar därutöver följande kommentarer

- Avseende stöd och incitament för strategisk samverkan är det viktigt att det som tas fram alltid harmoniserar med- och använder sig av den förvaltningsgemensamma infrastrukturen.
- Avseende inrättande av en kommundelagation är det viktigt att delegationen har kompetens inom digitalisering och ny teknik.
- Avseende statens åtagande och statlig närvaro i hela landet påpekas att detta i mindre och mindre utsträckning är att likställa med fysisk närvaro.
- Avseende samverkan inom verksamhetsområden med betydande investeringsbehov välkomnas att bredbandsutbyggnad ingår.

Generella synpunkter

Att möta den utvecklingen som utredningen förespår kommer kräva nya lösningar och verksamhetslogiker som bygger på de möjligheter som den nya tekniken ger. Därför välkomnar DIGG att kommunutredningen särskilt undersökt digitalisering som ett sätt att stärka kommunernas kapacitet.

DIGG vill lyfta fram digitaliseringens möjligheter avseende kompetensförsörjning och den demografiska utvecklingen, vilket utredningen inte lyfter i någon större utsträckning. I ett digitalt samhälle finns inte geografiska avstånd förutom de vi skapar själva genom exempelvis begränsningar på grund av lagstiftning eller kultur. Mycket kommunal service är platsberoende men det finns även mycket som inte är det. Med digitala hjälpmedel finns i teorin ingenting som säger att handläggare och andra tjänstemän i ex. Småland inte skulle kunna sköta ärenden för kommuner i Västernorrland eller tvärt om. Vi har också under corona-pandemin sett att mycket som vi traditionellt betraktat som platsberoende går att lösa på distans med digitala verktyg.

Som utredningen påpekar är digitalisering ofta en resurskrävande process. Det är därför viktigt att den är ändamålsenlig och alltid sker med fokus på användaren och den förväntade nyttan. Möjligheter till samutveckling, gemensamma lösningar och återanvändning bör också alltid beaktas.

20.1 Strukturella åtaganden

DIGG delar utredningens bedömning att samverkan mellan kommunerna kan skapa bättre förutsättningar och kapacitet. DIGG delar också bedömningen att staten bör främja en utveckling som leder till att kommuner utvecklar mer strategisk samverkan. Detta har även stora fördelar för möjligheten att utveckla den svenska digitala förvaltningen.

DIGG leder flera regeringsuppdrag där samverkan mellan offentliga aktörer så som kommuner är en viktig del. Det gäller bland annat uppdraget att etablera en varaktig

och säker infrastruktur för förvaltningsgemensamt informationsutbyte samt uppdraget att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen. Om kommuner samverkar kring digital utveckling är det viktigt att det som då tas fram alltid harmonisera med- och använda sig av den förvaltningsgemensamma infrastrukturen som just nu är under utveckling.

20.1.2 Förslag om försöksverksamhet

DIGG tillstyrker utredningens förslag om försöksverksamhet där kommuner får ges undantag från bestämmelser i lag, förordning eller myndighetsföreskrift.

Som utredningen själv poängterar är digitalisering ett verktyg för att upprätthålla och höja kvaliteten i den offentliga verksamheten. Tekniken för detta finns oftast redan idag. Begräsningarna sitter istället inte sällan i regelverk, lagstiftning och kultur. Utredningens förslag borde därför kunna möjliggöra för kommunerna att testa exempelvis automatisering och AI-beslutsstöd, tillåta informationsöverföring, dela data och samverka samt hjälpa varandra över kommungränser.

20.1.3 Förslag om inrättande av en kommundellegation

DIGG har inget att invända mot förslaget. Förslaget ligger i stort utanför DIGG:s kompetensområde. Vi vill dock poängtera att det är viktigt att delegationen, om den inrättas, har kompetens inom digitalisering och ny teknik.

20.1.3 Förslag om mätning av kvalitet i kommunernas verksamhet

DIGG tillstyrker förslaget att ge rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) i uppdrag att utveckla statistik om kvaliteten i kommunernas verksamhet. Som utredningen påpekar saknas data inom många områden och den data som finns är ofta inte av den kvalitet som behövs för att kunna göra tillförlitliga analyser.

Nyttan av denna data är antagligen stor och det finns många potentiella användare. DIGG anser därför att det bör tydliggöras att de data som samlas in inom ramen för uppdraget, när så är lämpligt, ska tillgängliggöras för vidareutnyttjande. Där det är möjligt bör data publiceras som öppna data och tillgängliggöras via Sveriges dataportal.

20.2 Förslag om statens åtagande och statlig närvaro i hela landet

DIGG delar utredningens bedömning att regeringen bör ta ett tydligt ansvar för statens åtaganden i kommunerna. Vad gäller utredningens förslag att regeringen bör utveckla det arbete som påbörjats med att garantera statlig närvaro i hela landet vill DIGG kommentera att det är viktigt att regeringen när den tar tillvara på utredningens förslag inte tar för givet strukturer på arbetsmarknaden som inte nödvändigtvis kommer gälla framöver.

Det viktiga är att medborgare har tillgång till likvärdig service oavsett vart i landet de bor. I takt med digitaliseringen blir detta i mindre och mindre utsträckning att jämföra med tillgång till fysiska kontor. På liknande sätt bör statligt anställda i större och större utsträckning kunna arbeta från olika delar av landet.

20.5 Kommunernas digitaliseringsarbete

20.5.1 Förslag om att staten bör ta ett långsiktigt ansvar för att etablera en över tid hållbar förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte

DIGG tillstyrker förslaget. Vi delar kommunutredningens bedömning att detta är nödvändigt för mycket av den effektivisering och kvalitetsökning som digitaliseringen kan innebära. DIGG arbetar redan med att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte och ett nationellt ramverk för grunddata inom ramen för två regeringsuppdrag. DIGG har även ett särskilt uppdrag att analysera förutsättningarna för kommuner och regioner att delta i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen som nu etableras. Det uppdraget ska slutredovisas den 15 juni 2021.¹ Inom dessa uppdrag behandlas bland annat hur styrningen bör se ut, vilka roller och ansvar som bör finnas och vilken finansiering som behövs.

20.5.2 Förslag om tillsättande av ett rättsligt beredningsorgan

DIGG tillstyrker förslaget att regeringen tillsätter ett rättsligt beredningsorgan. DIGG delar utredningens bedömning att möjliggörande lagstiftning är en viktig förutsättning för den digitala utvecklingen. Förslaget är även i linje med vad DIGG tidigare föreslagit.²

Behovet av detta beredningsorgan finns i hela den offentliga förvaltningen, inte bara för kommunal verksamhet. Om regeringen inrättar denna typ av beredningsorgan bör det därför ta sikte på att accelerera digitaliseringen i förvaltningen i stort och inte bara i kommunal verksamhet.

---

¹ Uppdrag att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen (I2020/02241/DF), Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte (I2019/03306/DF, I2019/01036/DF, I2019/01361/DF, I2019/02220/DF) och Uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen (I2019/03307/DF, I2019/01361/DF, I2019/01412/DF, I2019/01447/DF)

² ”Säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga sektorn” (DIGG 2019–100), ”Främja den offentliga förvaltningens förmåga att använda AI” (DIGG 2019–139) och ”Förslag till handlingsplan för att leva upp till SDG-förordningen” (DIGG 2019–402)

Regeringen har i budgetpropositionen för 2021 gett DIGG särskilda medel för att erbjuda vägledning och rättsligt stöd till den offentliga förvaltningen. Utredningens förslag handlar om behovet av beredningsunderlag till regeringen för anpassning av gällande rätt. Dessa två roller kan komplettera varandra väl, men överlapp och synergier bör beaktas.

20.5.3 Förslag att DIGG ges i uppdrag att stödja kommunernas digitaliseringsarbete

DIGG avstyrker förslaget då vi anser att vi redan har en sådan uppgift. De formella förutsättningarna för det som utredningen föreslår framgår redan idag av 1 § i DIGG:s instruktion. Utredningen ger inget svar på hur vår nuvarande uppgiftsformulering är otillräcklig för det som utredningen anser behövs. För det fall särskilda insatser är aktuella för att stödja kommunernas digitaliseringsarbete kan regeringen istället ge DIGG riktade uppdrag.

20.6 Övriga förslag och bedömningar

20.6.2 Samverkan inom verksamhetsområden med betydande investeringsbehov

DIGG delar utredningens bedömning att en fortsatt utbyggnad av bredbandsnätet är nödvändigt för att digitaliseringens möjligheter ska kunna utnyttjas fullt ut. DIGG välkomnar därför att bredbandsutbyggnad ingår bland de betydande områdena utredningen pekar ut.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Anna Eriksson.

I den slutliga handläggningen har leveransledare Viktoria Hagelstedt, strateg Daniel Antonsson, områdeschef Chanett Edlund och chefsjurist Linn Kempe deltagit. Föredragande har varit analytiker Arvid Perbo.

Anna Eriksson